Archetype

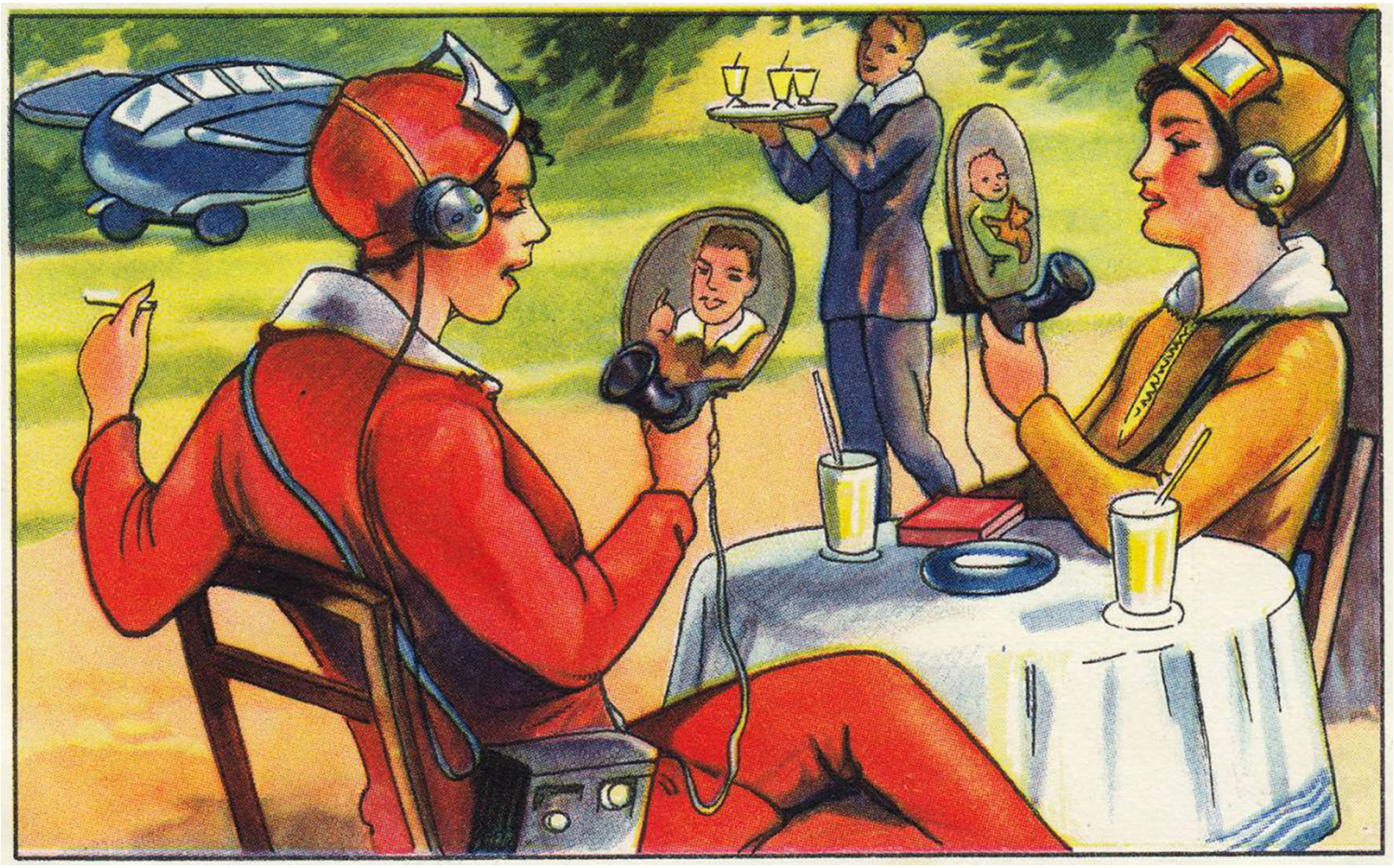

Εγώ και ο αλγόριθμός μου

Στέλιος Γιαμαρέλος - 09/04/2019

Ένας χρόνος Archetype. Η αρχιτεκτονική και τα media σήμερα στην Ελλάδα

Εγώ και ο αλγόριθμός μου μεγαλώνουμε μαζί. Είναι ο πρώτος που με καλημερίζει το πρωί και ο τελευταίος που με καληνυχτίζει το βράδυ. Είναι ένας δικός μου προσωπικός Άι Βασίλης. Με βλέπει κι όταν κοιμάμαι. Αν πεταχτώ τη νύχτα στον ύπνο μου, είναι εκεί, έτοιμος να μου προτείνει να διαβάσω άρθρα για την αϋπνία. Τόσο πολύ με φροντίζει. Δεν κάνω τίποτα χωρίς αυτόν πια. Δεν σερφάρω στο διαδίκτυο όπως παλιά. Δεν είμαι συνδρομητής σε κανένα περιοδικό. Δεν χρειάζεται πια καθόλου να ψάχνω. Φροντίζει εκείνος να με βρίσκουν όσα πραγματικά με ενδιαφέρουν. Δεν μου ανοίγει μονάχα ένα παράθυρο στον κόσμο, αλλά και τον φιλτράρει για λογαριασμό μου.

Λίγες είναι οι φορές που δεν θέλω να διαβάσω αυτά που μου προτείνει πρώτα, κάθε φορά που θέλω να χαλαρώσω. Μαζί του, το μπάνιο, το καθιστικό, το κρεβάτι και το βαγόνι του μετρό μεταμορφώνονται σε πολύ βολικά αναγνωστήρια. Κι εκεί που ξαπλώνω ή κάθομαι αναπαυτικά, σκέφτομαι ότι κάποτε θα διάβαζα τα αρχιτεκτονικά περιοδικά στο άβολο γραφείο μου. Καθώς τα ξεφύλλιζα, θα έβλεπα κυρίως ελληνικά παραδείγματα και κάποιες επιλογές από λίγα ευρωπαϊκά έντυπα που θα είχαν επιμεληθεί για εμένα ειδικοί,

που θα τους έλεγαν Σάββα Κονταράτο ή Δημήτρη Πορφύριο.

Ο αλγόριθμός μου, από την άλλη, δεν έχει όνομα. Το πρόβλημα είναι καθαρά πρακτικό. Αν είχε, θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνει το δικό μου μαζί με εκείνα των χιλιάδων ομοίων μου ανά την υφήλιο. Διότι ό,τι μου προτείνει βασίζεται στις επιλογές που έκανα ο ίδιος και οι παρόμοιοι αυτοί άνθρωποι στο παρελθόν. Μαθαίνοντας από όλους μας, ο αλγόριθμος συνεχίζει να γνωρίζει πολύ καλύτερα κι εμένα προσωπικά. Επιμελητής της αρχιτεκτονικής μου ενημέρωσης σήμερα είναι, έτσι, αυτό το ανώνυμο πλήθος των ομοίων μου και εγώ: ο εαυτός μου όπως διαμεσολαβείται από τον αλγόριθμό μου.

Αυτό με ευχαριστούσε πολύ μέχρι τώρα. Τελευταία, όμως, έχει αρχίσει και να με δυσκολεύει. Αν θέλω να συνεχίσω να ενημερώνομαι για την αρχιτεκτονική στην Ελλάδα, ξέρω ότι πρέπει να αλληλεπιδρώ με τις δημοσιεύσεις του Archetype, για παράδειγμα. Αλλιώς, ο αλγόριθμος θα πάψει να μου τις εμφανίζει τόσο συχνά. Μου τις παρουσιάζει, όμως, ανάμεσα σε αναρτήσεις από διεθνή μέσα πρώτης διαλογής στις οποίες δυσκολεύομαι πολύ να αντισταθώ. Νιώθω τότε να αγωνίζομαι ενάντια στον εαυτό μου. Ο αλγόριθμος ξεπερνά τις συνειδητές μου επιθυμίες για να επιβραβεύσει τις ασυνείδητες επιλογές μου, τις ώρες που οι άμυνές μου χαλαρώνουν. Ό,τι κρύβεται από εμένα, εκείνος το διακρίνει με μία διαύγεια που με κάνει να τον ζηλεύω.

Μα, πώς έμπλεξα τελικά με αυτόν τον αλγόριθμο που τόσο με μπερδεύει; Αποκαλύπτει απλά το θέατρο των εσωτερικών μου αντιφάσεων ή, για να συνεχίσει να με ευχαριστεί, τελικά με εγκλωβίζει στις επιλογές του παρελθόντος μου; Όταν νιώθω ότι δεν με παρακολουθεί απλώς, αλλά σχεδόν με στοχεύει πια, πληκτρολογώ: «Γιατί να μην ήσουν ένας αλγόριθμος που δεν θα προωθεί πια την ομοιότητα αλλά εξίσου και τη διαφορά από τις παρελθοντικές επιλογές μου και θα σέβεται τις συνειδητές μου επιθυμίες;» Κι εκείνος εμφανίζει στην οθόνη μου αυτή την εικόνα από τον ψηφιακό τοίχο της Θάλειας Καραμολέγκου (εισαγωγική εικόνα). Με καταλαβαίνει και τον καταλαβαίνω. Το μέλλον δεν είναι ποτέ όπως ακριβώς το φαντάστηκε το παρελθόν.

Δεν ξέρω αν ο αλγόριθμός μου με γνωρίζει ήδη καλύτερα και απ' όσο μπορεί να σε ξέρει κάποιος που περνά την παιδική του ηλικία μαζί σου. Από εμένα τον ίδιο σίγουρα, όμως, με γνωρίζει καλύτερα πια!

Εισαγωγική εικόνα: Ασύρματο προσωπικό τηλέφωνο και τηλεόραση. Άποψη του μοντέρνου μέλλοντος όπως το οραματιζόταν η μεσοπολεμική δεκαετία του 1930 από τη συλλογή των καρτών 'Zukunftfantasien' 12-13 στο Echte Wagner Margarine Album 3 (1930), που εξέδιδε ετησίως η ομώνυμη εταιρεία μαργαρίνης στο Elmshorn in Holstein της Γερμανίας.

*Σημείωση
Με αφορμή τη συμπλήρωση ενός έτους λειτουργίας του, το Archetype προσκάλεσε σημαντικούς συντελεστές παραγωγής της αρχιτεκτονικής ενημέρωσης να συμμετάσχουν στη συζήτηση με θέμα: "Ένας χρόνος Archetype. Η αρχιτεκτονική και τα media σήμερα στην Ελλάδα".

Οι προσκεκλημένοι κλήθηκαν να διατυπώσουν τις απόψεις τους με βάση το παρακάτω κείμενο.
"Η πορεία των μέσων αρχιτεκτονικής ενημέρωσης στην Ελλάδα έχει πλέον μια αξιόλογη ιστορία. Μέχρι και πριν λίγα χρόνια επρόκειτο για αποκλειστικά έντυπο λόγο. Η ολοκλήρωση της πορείας των επιθεωρήσεων "Αρχιτεκτονικά Θέματα" και "Θέματα Χώρου + Τεχνών", το 2013, σηματοδότησε συμβολικά το τέλος μιας εποχής. Σήμερα όλα βρίσκονται σε μια πρωτοφανή αλλαγή και σε μια νέα τροχιά, καθώς οι πηγές ενημέρωσης και αρχιτεκτονικού προβληματισμού έχουν πολλαπλασιαστεί και διαφοροποιηθεί, αντίστοιχα με τη γενικότερη μεταλλαγή των εργαλείων επικοινωνίας, έντυπων, ηλεκτρονικών και μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Τα ερωτήματα είναι τέσσερα:

α) Τι είδους αρχιτεκτονική ενημέρωση και υλικό πρέπει να προτείνει σήμερα ένα μέσο αρχιτεκτονικής επικοινωνίας στην Ελλάδα; β) Ποιο είναι το προσφορότερο μέσο έτσι ώστε η επικοινωνία αυτή να είναι αποδοτική και αποτελεσματική; γ) Από ποιους ασκείται αυτή η ενημέρωση, αν λάβουμε υπόψη ότι και αρκετοί δημοσιογράφοι "γενικών καθηκόντων" ασχολούνται όλο και περισσότερο με το θέμα; δ) Τι είδους κοινό «καταναλώνει» αυτή την παραγωγή αρχιτεκτονικής επικοινωνίας, από την άποψη της ηλικίας, της παιδείας και της άμεσης ή και καθόλου σχέσης με την αρχιτεκτονική;
Λαμβάνοντας υπόψη αναπόφευκτα και τη διεθνή κατάσταση, ποιες -μπορεί να- είναι οι προοπτικές και το ουσιαστικό περιεχόμενο της αρχιτεκτονικής ενημέρωσης στην Ελλάδα σήμερα;"